TIMES I KRIS

Lord Northcliffe: "Hjälp! Sensationsdjäveln anfäktar mig igen. Håll fast mig! Sloppa mig, om ni har mig här!"
Karikatyr av sir Max Beerbohm, 1911.

DEN NU UTKOMNA TREDJE delen av Times historia (The History of the Times, 1884—1912) är, liksom tidigare delar, ett utomordentligt arbete, intelligent, ärligt, byggt på grundliga forskningar i ett oerhört källmaterial. Främst från två synpunkter är boken av allmänt intresse. Dels för den utrikespolitiska orienteringen; det finns knappast någon internationell kris under den behandlade perioden som inte får klarare belysning genom dessa inträngande redogörelser. Dels från tidningshistorisk synpunkt, särskilt vad beträffar det kritiska skede i början av 1900-talet då Times ekonomiska position vacklade och tidningen slutligen förvandlades till ett personligt organ för lord Northcliffe. I fråga om den engelska inrikespolitiken är framställningen av mindre intresse. I allt högre grad blev Times under sin nye redaktör, George Earle Buckle (utnämnd 1884), ett ordinärt konservativt organ, motsvarande till alla de reformer som under liberal ledning genomfördes efter 1905 års systemskifte.

Ekonomiskt präglades det behandlade skedet i tidningens utveckling av svårigheter och nedgång. Upplagan var 1878 över 60.000, 1908 hade den nedgått till 37.000, trots att pressens spridning i det hela starkt ökats och en tidning som Daily Mail redan år 1902 överskridit en miljon exemplar. Men som utrikespolitiskt organ hävdade tidningen sin ställning. Dess korrespondenter — en Steed i Rom och Wien, en Lavino i Paris, en Saunders i Berlin — framträdde som ett slags inofficiella ambassadörer, Times artiklar citerades i hela världen och försatte än den ryske tsaren, än den tyske kejsaren i raseri, den tyske ambassadören i London försökrade vid ett tillfälle att ett uttalande i Times var tusen gånger viktigare än ett uttalande i någon annan engelsk tidning, med Times stöd ansågs Englands anslutning till ett förbund eller en uppgörelse till hälften säkrad.

Denna kombination av liten upplaga och stort inflytande är icke svår att förklara. Den närmast till hands liggande förklaringen, nämligen att Times skulle ha företrätt den britiska regeringen, är likväl orimlig; tidningens självständighet var obestridlig, och de båda cheferna Buckle och Bell (företagets ekonomiske ledare 1890—1911) hade i själva verket mindre kontakt med de styrande än den mest berömda av 1800-talets chefredaktörer, Delane. Det väsentliga är att goda utrikespolitiska informationer förmedlades till en exklusiv läsekrets i samband med en propaganda som till sin form passade dessa läsare och till sitt innehåll icke räkna på motsättningen uppfattning, från en blandning av konservatism, patriotism (om man så vill imperialism) och vagt gammalliberal humanism. Times blev härigenom ett världsblad för de mäktiga, för diplomater, ämbetsmän, politiker, företagsledare, generaler. Saken kan också uttryckas på ett annat sätt. Inrikespolitiskt var tidningens betydelse ringa, ty här gällde det att vädja till massorna, utrikespolitiskt var den, trots att här gällde det att övertyga ett fåtal, och detta fåtal hade i stort sett — oberoende av partifärg — samma grundåskådning som Times. Tidningens maktställning var därför ett av de många bevisen för att trots demokratin en liten minoritet förblev bestämmande i utrikesfrågor och att inom denna minoritet skillnaden mellan konservativa och liberaler var relativt obetydlig — då det gällde Englands och imperiets bevarande kunde, såsom några år senare skulle bli uppenbart för alla, världen icke räkna på motsättningen mellan Balfour Bonar Law och Carson på ena sidan, Asquith, Lloyd George och Churchill på den andra.

Ett av de mest nyhetsladdade kapitlen i denna del behandlar emellertid en inrikespolitisk sak, den ryktbara processen mellan Parnell och Times 1887. Då ministern för Irland, lord Cavendish, och hans understatssekreterare, Burke, mördats i Dublin 1882 av utländska revolutionärer hade nationalisteledaren Parnell uttryckt sin avsky för dådet och tagit avstånd från terroristiska metoder. Några år senare fick Times erbjudande att köpa en rad brev som tycktes tyda på att Parnell i hemlighet inför sina extremistiska anhängare givit uttryck åt en annan mening; av särskild vikt var en skrivelse, undertecknad Charles Parnell, med några halvt gillande ord om mordet på Burke. Efter grundliga förberedelser, varvid bland annat Englands förnämsta skriftexpert gick i god för äktheten av Parnells namnteckning i det aktuella brevet, började Times publicera sina fynd. Parnell förklarade att förfalskningar förelåg. Frågan bragtes inför en specialdomstol, och under korsförhör erkände Richard Pigott, av vilken Times genom en anhörd köpt breven, att vissa av dem var förfalskade. Därmed var Times nederlag givet; processen kostade tidningen 200.000 pund och blev därmed en huvudorsak till dess ekonomiska svårigheter. Tämsbetydelsen, som man läser med verklig spänning, ställer på några punkter affären i ny belysning. Det kunde befunda att tidningen noga prövat möjligheten av en förfalskning; dess ledning har alltså icke, såsom tidigare påstätts, handlat i slarv eller ömvärling. Vidare betonas att inga andra framlagts för att det med kompromenterade och av en skriftexpert undersökta brevet skulle vara falskt; det är möjligt, om än icke sannolikt, att detta brev var äkta och att Pigotts förfalskningar endast gällde andra brev. Genom denna framställning uppstår ännu ett problem — till de många gamla — i den historiska debatten kring Parnell.

På en annan punkt har däremot skildrarna av Times framdeleles för tidningen komprometterande aktstycken, som först varit okända. Det visar sig att tidningens ledning känade till uppmuntrade Cecil Rhodes plan att erövra Transvaal genom ett infall från Kapkolonin i förening med ett av utlänningarna i Transvaal organiserat uppror. Under dagarna före det misslyckade försöket att förverkliga planen — Jamesons raid vid årsskiftet 1895—1896 — och anekdoter får belysa Masaryks karaktär. Det kan förstås inte hjälpas att berättelsen stundom blir litet sändagsskolmässig. Det berör på den spänning hela denna serie har vid sidan av att ge lättfattlig undervisning i historia: moraliska lärdomar tas vid till vara, och till sist får man veta att Masaryk stod på en sedlig fattlig plattform. Den för en bok av detta lilla format nödvändiga historiska förenklingen och författarens mycket bedelsekvinna mellan Times och Cecil Rhodes, skulle, om förhöret drivits längre, ha blivit tvungen att antingen ljuga eller yppa Times delaktighet i intrigen. På denna punkt frågar sig läsaren ovillkorligen om inte parlamentsundersökningens ledare medvetet sökte skydda rikets mest ansedda tidning.

Den mest fängslande delen av arbetet är likväl redogörelsen för vad man kan kalla den gamla Times undergång. Finansiella svårigheter och personliga förhållanden ledde till att den huvudsakliga ägarrätten år 1908 överfördes från familjen Walter till lord Northcliffe — redan då den engelske tidningskungen framför andra med kontroll över bland annat Daily Mail och Evening News. Förhandlingarna fördes under lång tid och i hemlighet; de ägnarande uppträdde i brev och telegram under täcknamn, och Northcliffe betecknades helt enkelt som X. Även sedan köpet avslutats förblev det enligt överenskommelse hemligt under flera år, och Northcliffe var endast som X känd för flertalet medarbetare i tidningen. Förhållandet mellan de båda ledande intressenterna — främst Buckle och Bell — och den nye ägaren var från början ohklart. Det sådan lovade X att helt respektera tidningens självständighet. I ett typiskt brev förklarade han att hans enda önskan var att "se detta land representerat inför världen genom en absolut oberoende tidning"; han ville inte styra Times, utan blott ha den som en "hobby". såsom andra ägde "en yacht eller ett kapplöpningsstall"; i sitt testamente skulle han se till att Times på samma sätt som British Museum komme under ledning av en oparisk kommitté — en tanke som verkligen realiserades efter Northcliffes död. Å andra sidan ingick i uppgörelsen ett brev med försäkran att tidningen utan alla villkor övergick till X.

Oklarheten blev icke långvarig. Genom en serie aktioner lyckades Northcliffe under loppet av några år bli tidningens verklige chef. Han började med att i detalj ingripa i ekonomi och administration. Därefter övergick han till redaktionen och politiken. Det definitiva avgörandet inträffade år 1911, under debatten kring den så kallade Londondeklarationen. Northcliffe var motståndare till denna deklaration, då den enligt hans mening alltför starkt begränsade den brittiska flottans blockadmöjligheter vid ett krig; Times chefer var, liksom regeringen, för ratifikation. Då lord Northcliffe använde maktspråk, måste tidningsledningen ge efter, och därmed var striden i realiteten slut. Något senare dog den ekonomiske chefen Bell och chefredaktören Buckle blev avskedad. Northcliffes regim började — med ökad upplaga, sensationer och våldsam propaganda.

Berättelsen om dessa händelser bildar ett skakande drama ur arbetslivet — ett drama av den art som man nästan aldrig finner i litteraturen. Från vissa synpunkter är det lätt att förstå Northcliffes handlingssätt, sannolikt mera dikterat av maktvilja än av vinstbegär. Times ekonomi var vanskligt; en sanering var nödvändig. Även politiskt behövdes kanske en upprycking. Cheferna kände sig som förvaltare av en institution; de frågade sig alltid "vad bör Times göra", inte "vad är min lilla åsikt i denna fråga". Då Times hade goda traditioner, ledde denna känsla av att blott vara uppdragen förtroende-man till försiktighet och saklighet, men själva inställningen avspeglade en viss brist på temperament och personligt engagemang. Vad som under inga förhållanden kan försvaras är därmot Northcliffes metoder. Han var en typisk "bully"; en översittare. Att telefonera vid alla tider på skynet, att skicka långa brev och telegram — underteckande "chief" — hörde till hans nöjen. Vid flera tillfällen skrev han brev till en medarbetare i vilka en annan medarbetare både skarpt angrips — exempelvis som lat och oduglig — med anhållan att brevet skulle visas för den förstnämnde.

Till den sakliga redogörelsen fogar historiken en särskild karaktäristik av Northcliffe. Den är lysande skriven men verkar på mig som ett försök att mildra intrycket av skildringen i övrigt. Även här gäller det att ta ställning till vissa allmänt lymmelaktighet hos tidningslorden. Han hade för vana att småretas och bekfull med sina medarbetare — särskilt med underordnade. Och han umgicks inte gärna med andra än underlägsna eller åtminstone underställda. Hans nyckfullhet och hetsighet tilltog, månhända i samband med hans ökade spritkonsumtion. Det var kanske, som alla försäkrar, något napoleonskt över honom, men saken är att han skulle ha varit en pina för sin omgivning.

Herbert Tingsten

POJKBOK OM MASARYK

Pojkar i 15-årsåldern bör med behållning kunna läsa *Sven Stenssons* lilla biografi *Masaryk, folkbilden*, som ingår i Harriers serie "Bragd och hjältedåd" (20:70, Förlaterens förf. en sympatiskt som tilltalar en ung läsare: sakmannade, dramatiska och glansfulla händelser berättas på ett enkelt och klart sätt, och anekdoter får belysa Masaryks karaktär. Det kan förstås inte hjälpas att berättelsen stundom blir litet sändagsskolmässig. Det berör på den spänning hela denna serie har vid sidan av att ge lättfattlig undervisning i historia: moraliska lärdomar tas vid till vara, och till sist får man veta att Masaryk stod på en sedlig fattlig plattform. Den för en bok av detta lilla format nödvändiga historiska förenklingen och författarens mycket be-

Kareliasvit

I FINLAND blev det liksom på andra håll under kriget många intellektuellas lott att träda i den officiella propagandans tjänst för att skriva ihop frontkorrespondenser och annat "upplysningsmaterial". Det var en kommendering som var liggnad att inge ansvarskännande skribenter åtskillig olust, och för skriftställaren Olavi Paavolainen kändes uppgiften tydligen ytterst tryckande. Som i viss mån en säkerhetsventil får man väl därför betrakta de av Paavolainen förda dagboksanteckningar som i Finland utgivits i en upplaga på 1.000 tryckexemplar och som nu — nedskurna till en tredjedel — utkommit i svensk version under titeln *Finländsk i moll* (Natur och Kultur, 12 kr.).

Alltigenom olustbetonad fann dock icke Paavolainen sin nyvunna verksamhet. Långa tider var han nämligen förlagd till det av Finland ockuperade Fjärrkarelen, detta gåtfulla, halvt mytiska landområde som i många finnars föreställningsvärld på ett egendomligt sätt förbivit insvept i legendens töcksslöjor. Vad som ger Paavolainens dagboksanteckningar deras skrpräget av ett försök att med bryhningen mellan romantiskt, nära nog förödrönt natur- och stämningsmåleri och från verklighetsskildring när det gäller närliggande politiska och militära realiteter. Tyvärr har författaren dock en viss svaghet både för det mänskenspatetiska och det falskt djupsinniga, som här och var avsatt betänkliga spår ("månen sjunker i fjärden röd som ett svärd, som historiens röda svärd").

Det vore emellertid orättvist att fästa för mycket avseende vid dylika utvikter. De skarpögda och humoristiska rapporterna från staber, samkvärn och mer eller mindre officiella sammankomster tar man gärna del av. Den äktifinska propagandan gissles obarmhärtigt, bland annat snarar man vid en dolpnig skildring av ett "kyrkomöte" vid Svir i oktober 1941, där vid sidan av de finska prästerna också en hovpredikant från Göteborg förkunnar lutheranismens utbredande bland de grekisk-ortodoxa karelarna. Framför allt är dock Paavolainens dagboksanteckningar ett vittnesbörd om en ärlig och sannsingssökande människas strävan att komma till klarhet om sitt fosterlands förtvivlat komplicerade läge. Efter att de första krigsmånaderna ha bedövats av de tyska framgångarna anteckner författaren redan i november 1941 sina förhoppningar om ett tyskt nederlag "hur brottsligt det än kan synas". Stöd finner Paavolainen främst hos sina svenskspråkiga landsmän — "de enda med vilka jag kan diskutera mina kätterska åsikter" —, och sina informationer hämtar han helst i rikssvenska tidningar, särskilt Dagens Nyheter.

Att hela sanningen inte var uppenbarad påminns man dock om här och var; trycket av den egna propagandan driver författaren till både politiskt och psykologiskt förklarliga förenklingar. Så hälsas till exempel Kreuitrerna upplösning som en världspolitiskt avgörande tilldragelse. "Våra (dvs. de finska) tidningars utlandsen intresserar inte nämnvärt. De sjunger den gamla refrängen om den internationella kommunismen som "går under jorden", om Moskvas nya taktspelar-trick osv."

Inte minst tack vare sin öppenhet och frånvaron av efterkloka strykningar förtjänar Olavi Paavolainens dagboksanteckningar att sympnärkrammas både ur politisk och direkt mänsklig synpunkt.

U. B—ll

Högre ersättning föreslås vid olycksfall i arbete

Socialvårdskommitténs förslag om ändrade bestämmelser angående ersättning vid olycksfall i arbete har nu avgivits till regeringen. Maximibeloppet för den årsförtjänst som skall ligga till grund för ersättningens storlek höjs enligt förslaget från 4.800 till 6.900 kr. Högsta dagliga ersättningen, som nu är 9 kr., föreslås ökad till 13 kr. för *ensamstående* och 14.50 för *gifta* personer. Arvlerarna vid högre invaliditetsgrader förhättras avsevärt och begravningshjälpen skall överlag utgå med 500 kr. Kommittén sammanträdde under ledning av professor Gösta Bagge.

Nordiska Atlanttjänsten kan börja den 1 april

England, Norge och Sverige skall som bekant gemensamt driva en flytande väderleksstation i Nordatlanten på 66° N och 2° O. För ändamålet är två korvetter under ombyggnad vid engelska flottans varv. Enligt till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institutet inginget meddelande beräknas det ena fartyget vara färdigt för tjänstgöring omkring 1 april och det andra omkring 1 juni.

Regeringen har avslagit statsingenomen fl. Robert Lantzens och Gösta Ågrens ansökan om statsbidrag på 2.000 kr. för att bedriva studier i genetik, växtförädling och kloxtväxtodling, speciellt odling av drivtomater. Han har för ändamålet fått bidrag på 2.000 kr. från Fysiografiska sällskapet i Lund.

---

griplgia stryken att idealiserra huvudpersonen medför också stundom små orättvisor. Den folterrisk-ungerska utrikesministern Arenthal var exempelvis inte så skurkaktig som den lilla glimten av honom i denna bok antyder.

T. Hls

Uppsalaexpeditionen redo för Afrikafärd, militärkappor i bagaget åt frusna negrer

Expeditionens ledare, docent Ake Holm — till vänster — och kandidat Olle Hedberg med skäldpaddan Elsa, ett minne från hr Holms Afrikaresa för tio år sedan.

Från Uppsalas snålblåsiga vinterkyla till mörkaste Afrikas sol - reser den 13 januari fem forskare för att bedriva zoologiska och botaniska studier. Köpenhamn blir första anhalten, där tillsätter två göteborgare, och den 15 flyger hela expeditionen till Nairobi, dit man beräknar anlända efter 6 à 7 dagar. Därifrån ställes färden till Mombasa och vidare till högkvarteret: ett blockhus vid foten av Mount Elgon på 2.100 meters höjd.

Docent Ake Holm leder expeditionen, han känner till bestämmelserna från en färd i Afrika för tio år sedan, och hans Uppsalakamrater på denna resa är docent Bengt Lundholm, fil. mag. Stig Lindroth, konservator Bengt Eklund och fil. kand Olle Hedberg. Dessa reser på anslag huvudsakligen från statens naturvetenskapliga forskningsråd, som bidragit med 37.500 kronor. På egen bekostnad anslutet sig Göteborgsparet fil. kand och fru Tord Andersson till expeditionen.

— Främst på expeditionens program står undersökningar över ras- och artbildningsproblem ur växt- och djurgeografisk synpunkt i de stora berggrupperna på sydvästra sidorna i Brittiska Östafrika, berättar docent Holm vid ett samtal med Dagens Nyheter. Det finns knappast något område på jorden där, inom en relativt begränsad areal så många från varandra vid skilda berggrupperna är sammanförda och därför den geografiska isoleringens roll för ras- och artbildningen framträder så tydligt som här. Bergen Kenia, Kilimanjaro, Aberdare, Elgon m. fl. höjer sig som delvis skogklädda rå med kalare och fuktigare klimat över omgivande varma och torra savannområden. Kallt kan det bli — ända upp till 10 grader på bergen —, och vi har tagit med oss militärkappor m/a till negerkaravan skydd mot kylan. Utrustningen för den åtta månader långa expeditionen har skickats till förr för flera månader sedan och torde redan vara framme i Afrika.

Ateistiska nämndemän vill ej gå domared

Grupper med nyvalda nämndemän i bland annat Stockholms, Västerås, Lidköpings och Landskrona, samarbetar ett nätverk, har bittills kommit med ansökningar till regeringen att slippa avlägga domared, omstalar kanslirådet A. V. Stenkula i justitiedepartementet på Dagens Nyheters förfrågning. I samtliga fall vär det sig om ateister, som inte vill svära "Vid Gud och Hans heliga evangelium".

En av grupperna av nämndemän i Stockholm som lämnat in en gemensam skrivelse i ärendet framhåller allmänt: "Undertecknade av stadsfullmäktige i Stockholm utsedda nämndemän, som stär främmande för de religiösa föreställningar, till vilka edsformulären hänför sig, får härmed av principiella skäl anhålla att få avlägga domareden på heder och samvete." Flertalet andra nya nämndemän i Stockholm motiverar sin framställning med att de stär främmande för de religiösa föreställningarna i domareden och önskar alioppa av samvetsskäl. Och inom partierna förklaras att det beror på "agnostisk och ateistisk livsåskådning". (Agnostiker är den som inte vet något om Gud, enligt Nordisk Familjebok.)

Tre nämndemän i Landskrona, en metallarbetare, en socialarbetare och en maskinist, har bittet på hemställan om befrielse att beror på "agnostisk och ateistisk livsåskådning". Ingen av dem har sett sig stället svara en högtidlig försäkran, och sedan kommer det: "eftersom vår religiösa uppfattning ej grundar sig på metafysiska hypoteser, utan på det högsta förnuftets humanistiska och moraliska lagar." Det är justitieministern Zetterberg något att fundera över.

Däremot är det vanligt att vi får påstötningar från folk med bl.-a.-att, till exempel räreledsmärke, som har bokslut vid annan tidpunkt än årsskiftet och som har furnit sitt räkenskapsår. Men denna beräknas. Om skattebetalaren inbetalt minst en femtedel av tillkommande debitering för året, gäller alla kategorier av skattebetalare. Men den verkligt anlitade klagomuren kommer alltså debiteringsavdelningen inte att bli förrän tidigast om ett år.

Nya polska bestämmelser för utländska resande

Nya bestämmelser har enligt meddelande till utrikesdepartementet utfärdats för utländska resenärer till Polen:

1) Anmälningsskyldighet inom tjugufyra timmar från gränspasseringen.

2) Registreringsskyldighet inom åtta timmar efter ankomsten till Polen hos militärkommendanturen i den stad resp. polisdistrikt där vederbörande kommer att vistas. Vid registreringen uppvisas med giltig visering försett pass och ifylld vid passmälle samt överlämnas två fotografier, varefter passet återlämnas.

3) Förordningen gäller icke transitresenärer med mindre de beräknar stanna mer än tjugufyra timmar på vissa plats.

RÄTTEN FÖRFÖR FELAKTIGT, ANSER C.-G. EDQUIST

GOTEBORG, fredag.

TT. Tryckfrihetsrätet mot Göteborgs Morgonpost för en formellt felaktig behandling vid Göteborgs rådhusrätt, anser direktör Carl-Göran Edquist. Han begär därför hos hovrätten för västra Sverige, till vilken Göta hovrätt blindskrift hans beslut över förkastandet av chefredaktör S. Persson. Ansökan, att rättet skall återförvisas för ny ligglig behandling. Hr Edquist anmärker bl. a. att tidningens advokat fick tillfälle att framlägga processmaterial, som förbjudet enligt strafflagens åtrekränkningsbestämmelser.

Barnbidrag stör indexberäkningen

En reviderad dyrortsgruppering kan knappast bli aktuell förrän i samband med den nya kommunindelningen 1950, säger byråchefen Erland von Hofsten i socialstyrelsen i ett uttalande med anledning av Manne Stähls önskemål i riksdagsmotionen gårdagsnumrets. Men indexproblemet är naturligtvis högaktuellt, nu som alltid, frågan gäller hur närmast om man vid beräkningen skall ta hänsyn till skatter och sociala förmåner eller ej.

Vad först dyrortsgrupperingen beträffar, så tycker jag inte att någon ändring är motiverad för närvarande. Det har ju i dagarna en ny indelning fördigställts, dels är det ofrånkomligt att saken tids upp när den nya kommunindelningen träder i kraft. Det här är ju en omfattnlig sak, och det tjänar föga till att göra någon revision för de två år som är kvar. Vidare är skillnaderna mellan lägsta och högsta dyrort rätt små, variationerna rör sig sällan om mer än 12 proc.

Men frågan om index ligger som sagt annorlunda till. Först bör jag kanske precisera att det här är frågan om socialstyrelsens levnadskostnadsindex och inte om den dyrtidskompensation som olika lönegrupper nu får och som är mer eller mindre fast knuten till våra indexberäkningar. Det är givet att det löneutfägg som nu utgår till statstjänstemän inte vare sig motsvarar eller är avsett att motsvara den faktiska prisstegringen. Enligt senaste index skulle vi ha haft en höjning av 56 proc. sedan krigsutbrottet, alltså mer än dubbla det vanliga löneutfägget, beroende på att dyrtidskompensationen redan från början fått släpa efter.

Socialstyrelsen gör för närvarande upp två olika levnadskostnadsindex, det första med hänsynstagande till skatter och sociala förmåner, det andra utan. I allmänhet tittar man sig efter det första index, under det att det andra för en mera undanskymd tillvaro.

Själv anser jag att den andra typen av index är mera rättvisande, i synnerhet nu sedan de konstanta barnbidragen kommit in som komplicerande faktor. Mus blir här tvungna att räkna med separata indextal för familjer med olika barntotal, vilket gör det svårt att nå fram till något entydigt resultat.

Vi kommer också att bli tvungna att inbefatta en kommunindelningsöversikt, vilket kommer att kräva arbetskraft ute i bygderna, och den arbetskraften har vi inte för närvarande, slutar byråchefen von Hofsten.

Hovrätten ändrade 10 månader till 30

Försäljaren Gunnar Hallberg, som av Stockholms rådhusrätt dömdes för misshandel och grov stöld till tio månaders straffarbete, har av hovrätten dömts för rån till straffarbete i två år sex månader.

Han hade på kvällen den 31 augusti i fjol inom Hasselbackens område misshandlat kiosknnnan J. Mejer och därefter tagit dennes plånbok med mnist 455 kr. Rådhusrätten ansåg ej styrkt att Hallberg misshandlat Mejer i avsikt att tillägna plånboken. Hovrätten däremot finner Hallbergs uppgift att han hade satt sig på plånboken uppstått först efter misshandeln ej förtjäna tillitro. Av omständigheterna måste anses framgå att misshandeln förövats i uppsåt att tillgripa pengar. Hallberg är därför skyldig till rån.

17 straffas — vill ej tjäna staten. Sjutton unga män i Uppsala län för så småningom påbestraffat för sin vägran att underskrip av värnpliktsvägrare utföra skogsarbete eller expeditionstjänst. På fredagen var de i förhör hos Uppsalakriminalen, men det ledde icke till något resultat. Deras sakt och anmvete förhjälper dem att slippa fem år tjänst hos staten. (DN, Uppsala.)

Villkastig för försäkringar. Den förskingrade ombudsmannen och kassören i eksktriksmas Norrköpingsavdelning dömdes på fredagen av rådhusrätten i Norrköping till ett års straffarbete villkorligt. Han hade under tiden 1942—1946 förskingrat sammanlagt 7.000 kr. i samband med förfalskning. Den åtalade förjuklades att till fackföreningen utge 120 kr. i skadestånd samt till Norrköpingsavdelningen 5.783 kr. jämte ränta. (DN, Norrköping.)

Riccis stoft framme, militär hedersvakt

— Priset till *Dagens Nyheters* TURÉN, fredag.

150 militärer bildade hedersvakt och 300 personer var samlade på flygplatsen då stoftet efter Italienske ministern i Stockholm, Bellardi Ricci, kl. 12 på fredagen anlände till Turin. Det utrymningen skall ske. Sex officerare har kistan på den vantade bilen medan en militär musikkår spelade sorgmarscher.

Det var Skandinaviska Aero AB:s flygplan "Fulhac" som förde stoftet till Turin, Planet flög på fredagen från Nizza tillsammans med flygmaskinen "Svalan", med vilken följde ministerns närmaste anhöriga. De två planen startade från Bromma på tretiondagen. "Fulhac" anträdde emedertid återresan till Bromma, och om inte vädret hindrar, beräknades planet komma till matton till lördagen. "Svalan" tar längre tid på sig för hemflygningen.

Till hushållningskonsulent inom Älvsborgs läns norra hushållningssällskap har från 1 januari antagits agronom Gottfrid Stålman, Kristianstad.

Studentunionen alltjämt kommunistisk

Frågan om svenskt utträde snart aktuell

FRÅN DAGENS NYHETERS KORRESPONDENT.

UPPSALA, fredag.

IUS, Internationella Studentunionen, är fortfarande lika politiskt (dvs. kommunistiskt) orienterad, meddelar jur. stud. Fredrik Lindencrona, som tillsammans med jur. stud. Nisse Klasén representerar Sverige vid det internationella studentmötet i Rom den 21 december—2 januari.

Det var anordnat av en italiensk sektion av IUS, som dock bara hade bakom sig 40.000 av Italiens 210.000 studenter. De övriga ansåg att den är alltför kommunistdirigerad. Det av unionen tillsatta arbetsutskottet har ännu ej sammanträtt, men kommer troligen att samlas i Budapest nu i januari.

När vid ett möte Norges delegat ansåg det lyckligast att unionen blev mindre politiskt inriktad, svarade de österuropeiska representanterna att om en internationell studentorganisation bröter i politiskt intresse, kan det bli farligt för dem. De bästeuropeiska studenterna höll med Norges representant liksom även de tjeckiska studenterna. Sverige är som bekant alltjämt med i IUS, fastän Schweiz gått ur, och frågan kommer upp på studentriksdagen i mars i Uppsala.

Skatteerstitution krävs redan nu

Lite till mans kunske vi så här in på nyåret går och beppas på att ha betalt för mycket skåldsatt och fundersar på om det går att få någonting tillbaka. Svaret är både ja och nej, säger uppbördskonsulenterna Gullund på uppbördsverkets debiteringsavdelning. Vi hjälper dem vi kan, men det är också många som vi inte kan hjälpa.

Taxeringsbeslutet för 1947 års inkomst blir inte definitivt fastställda förrän omkring den 10 december i år, och till dess får alltså den stora massan av skattebetalare ge sig till tals eller rätare ända till in i januari 1949, då den s. k. arvikningen börjar. Saken är i allmänhet inte särskilt för det stora flertalet löntagare, såvida de inte tagit en lägre avlönad anställning under året än tidigare fall kan tänkas.

Däremot är det vanligt att vi får påstötningar från folk med bl.-a.-att, till exempel räreledsmärke, som har bokslut vid annan tidpunkt än årsskiftet och som har furnit sitt räkenskapsår. Men denna beräknas. Om skattebetalaren inbetalt minst en femtedel av tillkommande debitering för året, gäller alla kategorier av skattebetalare. Men den verkligt anlitade klagomuren kommer alltså debiteringsavdelningen inte att bli förrän tidigast om ett år.

Nya polska bestämmelser för utländska resande

Nya bestämmelser har enligt meddelande till utrikesdepartementet utfärdats för utländska resenärer till Polen:

1) Anmälningsskyldighet inom tjugufyra timmar från gränspasseringen.

2) Registreringsskyldighet inom åtta timmar efter ankomsten till Polen hos militärkommendanturen i den stad resp. polisdistrikt där vederbörande kommer att vistas. Vid registreringen uppvisas med giltig visering försett pass och ifylld vid passmälle samt överlämnas två fotografier, varefter passet återlämnas.

3) Förordningen gäller icke transitresenärer med mindre de beräknar stanna mer än tjugufyra timmar på vissa plats.

RÄTTEN FÖRFÖR FELAKTIGT, ANSER C.-G. EDQUIST

GOTEBORG, fredag.

TT. Tryckfrihetsrätet mot Göteborgs Morgonpost för en formellt felaktig behandling vid Göteborgs rådhusrätt, anser direktör Carl-Göran Edquist. Han begär därför hos hovrätten för västra Sverige, till vilken Göta hovrätt blindskrift hans beslut över förkastandet av chefredaktör S. Persson. Ansökan, att rättet skall återförvisas för ny ligglig behandling. Hr Edquist anmärker bl. a. att tidningens advokat fick tillfälle att framlägga processmaterial, som förbjudet enligt strafflagens åtrekränkningsbestämmelser.

Ateistiska nämndemän vill ej gå domared

Grupper med nyvalda nämndemän i bland annat Stockholms, Västerås, Lidköpings och Landskrona, samarbetar ett nätverk, har bittills kommit med ansökningar till regeringen att slippa avlägga domared, omstalar kanslirådet A. V. Stenkula i justitiedepartementet på Dagens Nyheters förfrågning. I samtliga fall vär det sig om ateister, som inte vill svära "Vid Gud och Hans heliga evangelium".

En av grupperna av nämndemän i Stockholm som lämnat in en gemensam skrivelse i ärendet framhåller allmänt: "Undertecknade av stadsfullmäktige i Stockholm utsedda nämndemän, som stär främmande för de religiösa föreställningar, till vilka edsformulären hänför sig, får härmed av principiella skäl anhålla att få avlägga domareden på heder och samvete." Flertalet andra nya nämndemän i Stockholm motiverar sin framställning med att de stär främmande för de religiösa föreställningarna i domareden och önskar alioppa av samvetsskäl. Och inom partierna förklaras att det beror på "agnostisk och ateistisk livsåskådning". (Agnostiker är den som inte vet något om Gud, enligt Nordisk Familjebok.)

Tre nämndemän i Landskrona, en metallarbetare, en socialarbetare och en maskinist, har bittet på hemställan om befrielse att beror på "agnostisk och ateistisk livsåskådning". Ingen av dem har sett sig stället svara en högtidlig försäkran, och sedan kommer det: "eftersom vår religiösa uppfattning ej grundar sig på metafysiska hypoteser, utan på det högsta förnuftets humanistiska och moraliska lagar." Det är justitieministern Zetterberg något att fundera över.

Däremot är det vanligt att vi får påstötningar från folk med bl.-a.-att, till exempel räreledsmärke, som har bokslut vid annan tidpunkt än årsskiftet och som har furnit sitt räkenskapsår. Men denna beräknas. Om skattebetalaren inbetalt minst en femtedel av tillkommande debitering för året, gäller alla kategorier av skattebetalare. Men den verkligt anlitade klagomuren kommer alltså debiteringsavdelningen inte att bli förrän tidigast om ett år.

Nya polska bestämmelser för utländska resande

Nya bestämmelser har enligt meddelande till utrikesdepartementet utfärdats för utländska resenärer till Polen:

1) Anmälningsskyldighet inom tjugufyra timmar från gränspasseringen.

2) Registreringsskyldighet inom åtta timmar efter ankomsten till Polen hos militärkommendanturen i den stad resp. polisdistrikt där vederbörande kommer att vistas. Vid registreringen uppvisas med giltig visering försett pass och ifylld vid passmälle samt överlämnas två fotografier, varefter passet återlämnas.

3) Förordningen gäller icke transitresenärer med mindre de beräknar stanna mer än tjugufyra timmar på vissa plats.

RÄTTEN FÖRFÖR FELAKTIGT, ANSER C.-G. EDQUIST

GOTEBORG, fredag.

TT. Tryckfrihetsrätet mot Göteborgs Morgonpost för en formellt felaktig behandling vid Göteborgs rådhusrätt, anser direktör Carl-Göran Edquist. Han begär därför hos hovrätten för västra Sverige, till vilken Göta hovrätt blindskrift hans beslut över förkastandet av chefredaktör S. Persson. Ansökan, att rättet skall återförvisas för ny ligglig behandling. Hr Edquist anmärker bl. a. att tidningens advokat fick tillfälle att framlägga processmaterial, som förbjudet enligt strafflagens åtrekränkningsbestämmelser.

GALERIE acté
REGERINGSGATAN 56
AXEL KARGEL
Söndag 13—17. Vardagar 10—18.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.